

Návrh organizačného, materiálneho a personálneho zabezpečenia likvidácie následkov použitia bojových biologických prostriedkov.

Úvod

Použitie bojových biologických prostriedkov je jedným z druhov vojenských aj nevojenských ohrození. Posledné skúsenosti z vývoja ľudskej civilizácie poukazujú na rastúce možnosti a zvyšovanie pravdepodobnosti použitia bojových biologických prostriedkov proti obyvateľstvu v čase mieru. Poukazujú na to skúsenosti a konkrétne poznatky, najmä v súvislosti s významným nárastom aktivity v činnosti medzinárodného terorizmu, udalosti po 11. septembri roku 2001 v USA a v následných zistených reálnych činnostiach medzinárodného terorizmu v oblasti zneužitia bojových biologických prostriedkov voči obyvateľstvu krajín na celom svete.

Vláda SR svojím uznesením č. 1021 zo dňa 24. 10. 2001 schválila Základný systém biologickej ochrany obyvateľstva a svojím uznesením č. 1137 zo dňa 6. 12. 2001 uložila ministrom zdravotníctva Slovenskej republiky v spolupráci s ministrom vnútra Slovenskej republiky a ministrom obrany Slovenskej republiky vypracovať "Návrh organizačného, materiálneho a personálneho zabezpečenia likvidácie následkov použitia bojových biologických prostriedkov." Uplatnenie opatrení a úloh vyplývajúcich zo schváleného biologického systému v rezorte zdravotníctva bolo vykonané "Metodickým pokynom" Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky číslo M/4728/2001 zo dňa 23. 11. 2001. V nadväznosti na uskutočnené opatrenia v oblasti ochrany obyvateľstva pred biologickými prostriedkami a na v súčasnosti platnú legislatívu a to najmä zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 414/2002 Z. z. o hospodárskej mobilizácii ..... a zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov bolo spracované organizačné, materiálne a personálne zabezpečenie likvidácie následkov použitia bojových biologických prostriedkov. Dokument je určený pre potreby orgánov krízového riadenia na jednotlivých úrovniach pre ministerstvá, krajské úrady, okresné úrady, obce a právnické osoby. Jeho konkretizácia a vloženie do dokumentácie krízových plánov zabezpečuje základné predpoklady pre riadenie činností súvisiacich s likvidáciou následkov použitia bojových biologických prostriedkov.

I.

Organizačné zabezpečenie likvidácie následkov použitia bojových biologických prostriedkov

Organizácia likvidácie následkov použitia bojových biologických prostriedkov v podmienkach SR vychádza predovšetkým zo súčasných legislatívou daných podmienok a to najmä zo zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu a z dosiahnutého stavu spracovania riadiacej krízovej dokumentácie riadiacich orgánov v oblasti krízového riadenia. Základným organizačným - riadiacim orgánom likvidácie následkov použitia bojových biologických prostriedkov je okresný úrad, krajský úrad.

1. Orgány krízového riadenia pri likvidácii následkov použitia bojových biologických prostriedkov:
  - vláda Slovenskej republiky, Bezpečnostná rada Slovenskej republiky,
  - ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy,
  - Národná banka Slovenska,
  - krajský úrad,
  - bezpečnostná rada kraja,
  - okresný úrad,
  - bezpečnostná rada okresu,
  - obec.

2. Na koordináciu riešenia krízovej situácie pri likvidácii následkov použitia bojových biologických prostriedkov sa na jednotlivých úrovniach krízového riadenia zriaďujú krízové štáby v súlade so zákonom č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu nasledovne:
  - na úrovni vlády – ústredný krízový štáb
  - ministerstvá – krízové štáby ministerstva v rozsahu svojich pôsobností
  - krajský úrad – krízový štáb krajského úradu
  - okresný úrad – krízový štáb okresného úradu

- obec – krízový štáb obce

3. Postavenie a pôsobnosť orgánov krízového riadenia pri likvidácii následkov použitia bojových biologických prostriedkov

Postavenie, pôsobnosť a úlohy orgánov krízového riadenia sú stanovené v zákone Národnej rady Slovenskej republiky č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu. Pre riešenie likvidácie následkov použitia bojových biologických prostriedkov sa na rokovanie krízového štábu pozývajú príslušní odborníci zo Štátnych zdravotných ústavov a Štátnej veterinárnej a potravinovej správy Slovenskej republiky. Krízový štáb ako výkonný orgán orgánov krízového riadenia predkladá správy o vývoji hygienicko - epidemiologickej situácie, vykonaných opatreniach na úseku likvidácie následkov, požiadvkách na doplnenie síl, prostriedkov a špeciálneho materiálu a navrhuje orgánom krízového riadenia opatrenia a spôsob ich plnenia pri odstraňovaní následkov použitia bojových biologických prostriedkov.

4. Organizácia likvidácie následkov použitia bojových biologických prostriedkov spočíva v plánovaní a realizovaní nasledovných úloh a činností:

- zaistenie priestoru použitia bojového biologického prostriedku, ochrana ohniska nákazy a monitorovanie vývoja možného ohrozenia z ohniska nákazy
Zodpovedá: príslušný Štátny zdravotný ústav v súčinnosti s poriadkovými jednotkami polície, odborná jednotka civilnej ochrany pre potreby územia
- odber, transport, doručovanie vzoriek materiálu na rýchlu detekciu a diagnostiku
Zodpovedá: príslušný Štátny zdravotný ústav v súčinnosti s poriadkovými jednotkami polície, odborná jednotka civilnej ochrany biologického prieskumu pre potreby územia
- vykonávanie hygienickej očisty, dezinfekcie, dezinsekcie a deratizácie
Zodpovedá: jednotky na obsluhu a činnosť zariadení civilnej ochrany pre potrebu územia na vykonávanie hygienickej očisty, deaktivácie a špeciálnej očisty, podľa potreby a možností špeciálne jednotky ozbrojených síl SR v pôsobnosti MO SR
- transport chorých a podozrivých z nákazy do určených zdravotníckych zariadení
Zodpovedá: po vykonaní hygienickej a špeciálnej očisty zasiahnutých a ranených - záchranná zdravotná dopravná služba príslušného územia
- vykonávanie zdravotníckeho dozoru, príprava a realizácia opatrení pre karanténu alebo izoláciu podozrivých z nákazy
Zodpovedá: príslušný Štátny zdravotný ústav
- transport chorých zvierat a zvierat podozrivých z nákazy do určených veterinárnych zariadení
Zodpovedá: Ministerstvo pôdohospodárstva SR stanoví podrobnosti
- pochovávanie osôb, likvidácia uhynutých zvierat a biologického materiálu
Zodpovedá: v súlade s novelizovaným zákonom o pohrebníctve
- varovanie obyvateľstva a vyznenie osôb pred účinkami bojových biologických prostriedkov, informovanie obyvateľstva o základoch prvej pomoci a vzájomnej pomoci pri styku s bojovými biologickými prostriedkami
Zodpovedá: informačný systém civilnej ochrany v súčinnosti s príslušným Štátnym zdravotným ústavom

Výsledkom plánovania opatrení likvidácie následkov použitia bojových biologických prostriedkov je "Plán likvidácie následkov použitia bojových biologických prostriedkov", ktorý tvorí súčasť dokumentácie Plánu ochrany obyvateľstva. V prílohovej časti "Plánu likvidácie následkov použitia bojových biologických prostriedkov" sa spracováva prehľad o materiálnom a personálnom zabezpečení likvidácie následkov podľa tabuľky uvedenej v prílohe č. 1 tohto dokumentu, na stupni okres, kraj. Podľa povahy, rozsahu a množstva ohniská nákazy sa vedie mapa likvidácie následkov použitia bojových biologických prostriedkov. Na mape sa vyznačujú ohniská nákazy, uzavreté priestory v okolí ohniská nákazy, priestory a zariadenia na vykonávanie hygienickej očisty a dekontaminácie s uvedením síl a prostriedkov, ktoré sa na očiste podieľajú a s prístupovými trasami a vyznačenými smermi pre opustenie týchto priestorov, evakuačné trasy pre potreby evakuácie obyvateľstva z uzavretých priestorov, kontaminované zdroje vody a sklady potravín, zdravotnícke zariadenia určené na poskytovanie zdravotnej starostlivosti zasiahnutým a chorým, zariadenia a priestory, v ktorých bola nariadená karanténa, miesta určené na likvidáciu biologického odpadu, likvidácie uhynutých zvierat.

Plán likvidácie následkov použitia bojových biologických prostriedkov vypracúva krajský úrad a okresný úrad za účasti odborníkov zo štátnych zdravotných ústavov, polície, ozbrojených síl Slovenskej republiky, hasičského

záchranného zboru, Štátnej veterinárnej a potravinovej správy Slovenskej republiky, zdravotníctva, dopravy, vodohospodárstva, prípadne ďalších potrebných odborníkov.

5. Organizácia súčinnosti pri likvidácii následkov použitia bojových biologických prostriedkov:

Včasná a účinná likvidácia následkov použitia bojových biologických prostriedkov vyžaduje pre realizáciu vyššie uvedených opatrení dosiahnuť koordinované plnenie úloh. V tomto procese krízový štáb organizuje súčinnosť najmä s orgánmi polície, ozbrojených síl Slovenskej republiky, štátneho zdravotníctva, hasičského a záchranného zboru, Štátnej veterinárnej a potravinovej správy Slovenskej republiky, dopravy a spojov a vodohospodárskej správy.

6. Organizácia zberu informácií pri likvidácii následkov použitia bojových biologických prostriedkov sa uskutočňuje od najnižšej úrovne po vrcholový krízový štáb, v rezortoch a na vrcholovej úrovni od krízových štábov ministerstiev k ústrednému krízovému štábu. Požiadavky na obsah informácií a termíny, ako i operatívne požiadavky stanovuje nadriadený krízový štáb.

II.

Materiálne a personálne zabezpečenie likvidácie následkov použitia bojových biologických prostriedkov

Materiálne a personálne zabezpečenie likvidácie následkov použitia bojových biologických prostriedkov vychádza predovšetkým z veľkosti a rozsahu stupňa biologického nebezpečenstva pre ľudí a hospodárske zvieratá, z technológie likvidácie zdrojov nákaz ako i z možných druhov nákaz, ktoré prepukajú ako následok použitia bojových biologických prostriedkov a z vlastných materiálových zdrojov, pripravenosti riadiaceho a výkonného personálu. Materiálne a personálne zabezpečenie sa pripravuje na likvidáciu následkov použitia bojových biologických prostriedkov na:

- vírusovej báze (variola, chrípkové ochorenia, ebola, žltá zimnica),
- bakteriálnej báze (antrax, cholera, mor, brucelóza, tularémia, brušný týfus),
- riketsiovej báze (škvrnitý týfus),
- báze bakteriálnych toxínov (botulotoxín, stafylokokový enterotoxín B – bakteriálne otravy z potravín).

Príprava materiálneho a personálneho zabezpečenia likvidácie následkov použitia bojových biologických prostriedkov spočíva vo včasnom premyslení a naplánovaní potrebného materiálu a rozvrhnutí počtov osôb, odborného personálu, tímov špecialistov, ktorí v rámci jednotlivých opatrení a likvidačných činností budú likvidovať ohniská nákaz, zabezpečovať odbornú pomoc zasiahnutým a raneným a poskytovať odbornú zdravotnícku starostlivosť chorým.

Súčasne v rámci materiálneho a personálneho zabezpečenia sa pripravuje a plánuje materiál a osoby na ostatné zabezpečujúce činnosti likvidácie následkov, ako sú poriadková služba, doprava osôb a preprava materiálu, likvidácia kontaminovaného odpadu, hygienická očista osôb a dekontaminácia prístupových a odsunových komunikácií, pracovných plôch, terénu, budov a materiálu v súlade s vyhláškou MV SR č. 300/1996 Z.z. o zabezpečovaní ochrany obyvateľstva pri výrobe, preprave, skladovaní a manipulácii s nebezpečnými škodlivinami v znení neskorších predpisov a vyhlášky MV SR č.201/2002 Z.z. o zabezpečovaní organizovania jednotiek civilnej ochrany a o zabezpečovaní záchranných, lokalizačných a likvidačných prác, organizovanie pochovávaní mŕtvych, likvidácia uhynutých zvierat, vykonávanie zdravotného dozoru a opatrení s prípravou realizácie karantény a podobne.